

DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2023.01.065>

УДК 811.16

Іван Дзира,

<https://orcid.org/0000-0001-6326-3594>,

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри професійної освіти в сфері технологій та дизайну,
Київський національний університет технологій та дизайну (м. Київ, Україна),
вул. Немировича-Данченка, 2, Київ, 01011, Україна
e-mail: dzyraivan@ukr.net

Часопис «Рідна мова» Івана Огієнка та питання славістики

Метою статті є з'ясування внеску часопису «Рідна мова» у вивчення й популяризацію наукових знань у галузі славістики. **Методи дослідження.** Для досягнення поставленої мети передусім використано синхронно-описовий метод, принцип історизму та прийом статистичного аналізу. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що в ньому вперше розглянуто внесок часопису «Рідна мова» в розвиток і популяризацію славістики у 30-х роки ХХ ст. Окреслено тематику різножанрових публікацій, з'ясовано їхню актуальність, науковий рівень і місце в загальному репертуарі видання. Встановлено, що чільне місце серед славістичних досліджень у часописі посідають студії зі західнослов'янського мовознавства. При цьому основна увага авторів зосереджувалася на питаннях взаємодії польської та української мов. У зв'язку з конкретною суспільною практикою в УРСР висвітлювалися процеси усталення мовних норм і розвитку функціональних стилів слов'янських мов, насамперед чеської. Матеріали, присвячені слов'янській писемності та старослов'янській мові, були призначені для покращення загального розуміння читачем історії української літературно-писемної мови. Вивчення російської мови відбувалося винятково в контексті російсько-українських мовних взаємин. У **висновках** констатується, що значною мірою славістичні студії стосувались питань міжмовних взаємин у контексті боротьби редакційної колегії за підвищення мовної культури українців. Через науково-популярний стиль видання переважна більшість надрукованих у ньому розвідок із славістики мала суто описовий характер. Вони сприяли розширенню тематичних об'єктів часопису й викликали інтерес до нього з боку провідних європейських лінгвістів.

К л ю ч о в і с л о в а: журнал, «Рідна мова», славістика, стаття, рецензія, часопис.

Актуальність теми дослідження. Провідним завданням часопису «Рідна мова», який за редакцією І. Огієнка з січня 1933 до вересня 1939 р. виходив у Варшаві, було зближення східноукраїнського й західноукраїнського варіантів літературної мови та створення єдиного правопису. Проте поряд зі статтями з української фонетики, лексикології, лексикографії, граматики, діалектології та ономастики в ньому час від часу друкувалися і славістичні студії. Тому актуальність цієї статті зумовлена необхідністю комплексного вивчення змістового наповнення журналу, що передбачає звернення до охоплення та популяризації на його сторінках питань слов'янського мовознавства.

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасні науковці Б. Коваленко, Н. Коваленко, М. Лецкін, В. Ляхоцький, Л. Марчук, Н. Прозор та інші уже висвітлювали

досягнення часопису на ниві дослідження різних питань української мови. Але для створення повного уявлення про місце і роль видання в історії вітчизняної мовознавчої науки також необхідно з'ясувати його внесок у розвиток інших галузей, зокрема славістики, германістики, теорії та методології тощо.

Метою статті є з'ясування внеску часопису «Рідна мова» у вивчення й популяризацію наукових знань у галузі славістики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Природно, що через мету й завдання журналу славістичні матеріали не могли бути його провідною тематикою. За своїм характером «Рідна мова» була науково-популярним виданням, що прагнуло не просто подати обґрунтовану наукову інформацію, а передусім зацікавити нею якнайширші кола читачів, незалежно від їхнього рівня фахової підготовки. Через це таку ж специфіку мали й публікації з питань славістики. За жанрами вони поділяються на статті, замітки, некрологи, огляди та рецензії.

Найвагоміше місце серед досліджень слов'янських мов у часописі посідають студії із західнослов'янського мовознавства. Польська мова на сторінках місячника розглядалася переважно як джерело лексичних запозичень до української. Так, теоретичні засади розкриття проблем, пов'язаних із міжмовною взаємодією, викладені в статті І. Огієнка «Чужі впливи на українську мову». У ній автор розглянув іншомовні запозичення як «нормальне й корисне джерело для зростання кожної мови» [14, с. 113], що робить її багатшою, виразнішою й розвиненішою. Тому, закликаючи очищувати українську мову від штучно насаджуваних варваризмів, професор разом із цим зауважує, що йдеться не про ті давні запозичення, засвоєння яких відбувалось органічним шляхом. Тим більше, як свідчать пам'ятки XI–XIII ст., частина таких «полонізмів» насправді є українізмами в мові польській. По-друге, значний шар лексики не можна вважати запозиченим, оскільки він був успадкований українською мовою з праслов'янської мови. Конкретній характеристиці невластивих українській мовній традиції полонізмів І. Огієнко присвятив відповідні розділи рубрик «Чистота й правильність української мови», «Кукіль у житті» та «Стилістично-синтаксичні нариси». Науковець також досліджує використання української церковної номенклатури в польському діловодстві XV–XVII ст. При цьому він приходять до висновку, що «в старовину, пишучи по-польському, українці вживали церковної термінології в своїй формі...» [13, с. 339]. Натомість церковнокалендарні та народнорозмовні форми хрещених імен могли передавати латиницею або перекладати польською мовою. У коротенькій рецензії на статтю Е. Кліха «Dwa wypadki kontaminacji syntaktycznej w języku polskim» І. Огієнко вважає цілком імовірною, хоча й недостатньо аргументованою, версію польського лінгвіста про те, що заміна називного присудкового на орудний зумовлюється дією синтаксичної контамінації [10, с. 427–428]. До грудневого випуску за 1936 р. уміщена рецензія І. Ставничого на «Podręczny słowniczek polsko-ukraiński i ukraińsko-polsky», виданий 1934 р. у Станіславі професором Я. Лазаруком [19, с. 561–564]. Як слушно зауважує рецензент, головними недоліками словника є переповненість вузькими діалектизмами, полонізмами, росіянізмами, а також слабе володіння упорядником нор-

мами наголошування. Загалом через ігнорування науково-теоретичного доробку попередників та наукову філологічну недосконалість рецензоване видання виявилось непридатним для мовної практики.

У статті І. Панькевича «Змагання над устійненням літературної мови у чехів» у загальних рисах з'ясовуються основні тенденції розвитку чеської літературної мови після утворення Чехословацької республіки. При цьому головна увага зосереджена на дискусії між науковцями, котрі групувалися довкола журналу «*Naše řeč*», і членами Празького лінгвістичного гуртка. Спільною методологічною вадою прихильників концепції історизму була тенденція до мовного пуризму, негативними наслідками якої стали архаїзація мови, її замкненість і обмеженість. На практиці ця концепція втілювалась у прагненні до безоглядного усунення германізмів, які давно вже ввійшли до складу чеської мови, й заміні їх національним лінгвістичним матеріалом добілогорського періоду. Натомість один із керівників Празького лінгвістичного гуртка В. Матезіус убачав головну запоруку вдосконалення літературної мови не в мінімалізації питомої ваги іншомовних запозичень, а у всебічному розвитку структурно-функціональних стилів та шліфуванні, обґрунтуванні й узаконенні мовних норм. Перераховуючи основні завдання, які В. Матезіус ставить перед мовознавцями-богемістами, І. Панькевич справедливо зауважує, «що вони можуть мати деяке значення в ході дискусій відносно нашої мови» [17, с. 299]. Йдеться про унормування фонетичної системи; підготовку легкого, практичного й стабільного правопису; розвиток словотворчої системи на основі питомих рідномовних способів словотворення й інвентаря словотворчих морфем; постійне збагачення словникового складу, зокрема й за рахунок іншомовних елементів; досягнення гармонійної сукупності й досконалості всіх стилів тощо. Знайомство з колективною працею чеських науковців «*Slovanske spisovne jazyku v době přítomne*» дає підстави І. Панькевичу зробити справедливий висновок, що перед більшістю слов'янських народів, які після I світової війни здобули державну незалежність, постало невідкладне завдання забезпечити використання національних мов у всіх сферах суспільно-політичного, економічного, освітнього, наукового й загальнокультурного життя. Його реалізація вимагала розробки спеціальної термінології, уніфікації лексичних і граматичних норм, проведення правописної реформи й супроводжувалася жвавими дискусіями. Як зазначає рецензент, монографія «дає дуже наглядний образ змагань слов'янських народів на мовнім полі – і то так стороні формальній, як і словарній» [18, с. 385]. У рецензії на статтю І. Огієнка «Словацько-українська спільнота в лемківському говорі половини XVIII ст.» [3, с. 41–42] Є. Грицак підкреслює велику актуальність проблеми впливу словацької мови на лемківські говірки. Головним джерелом дослідження І. Огієнка обрав виконаний у половині XVIII ст. священником І. Преслопським переклад Псалтиря, у мові якого відобразились особливості лемківських говірок. Загалом дослідник наводить 23 спільні риси, характерні для словацької мови та лемківських говірок у сфері фонетики й морфології. Паралельно він розглядає істотні ознаки західнокарпатських говірок, які виникли під польським

і церковнослов'янським впливами. На думку рецензента, роль останнього в дійсності є дещо більшою, ніж це вважає автор.

На сторінках місячника помітна увага приділялась генезису слов'янської писемності та вивченню старослов'янської мови. Пожвавлення інтересу до цієї тематики пов'язане з публікацією у 1938 р. ґрунтовної монографії І. Огієнка «Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян». У вересневому номері журналу побачила світ науково-популярна стаття Я. Марківа «Старослов'янська азбука та мова» [8, с. 419–426], метою якої було в доступній формі ознайомити широкий загал з основними положеннями й висновками Огієнкової праці. Спочатку Я. Марків розповідає про існування в українців власного письма, давнішого ніж кирилиця й глаголиця. Торкаючись дискусії про походження перших старослов'янських алфавітів, він слідом за І. Огієнком приєднується до тих науковців, котрі вважали упорядником глаголиці святого Кирила. Як і І. Огієнко, дослідник припускає, що джерела глаголиці швидше за все слід шукати в українському письмі, з яким познайомився Кирило близько 860 р. під час подорожі до Херсонеса. Натомість розробником досконалішої кирилиці міг бути учень слов'янських апостолів єпископ Климент Охридський. Далі науковець доводить, що в основі старослов'янської мови лежить південномакедонський (солунський) діалект давньоболгарської мови. Найдавнішим і найдостовірнішим джерелом про походження й початок старослов'янської писемності Я. Марків справедливо визнає трактат «О письменехъ» чорноризця Храбра. Після цього у статті вміщено стислий виклад життєвого шляху Кирила й Мефодія. Насамкінець поява слов'янського письма й літературної мови розглядається як важливий стимул культурного розвитку всіх слов'янських народів. На сторінках грудневого випуску «Рідної мови» була передрукована рецензія на вищезгадану працю І. Огієнка [1, с. 527–530]. Через брак критицизму й описовий характер вона не відповідає вимогам заявленого жанру. Рецензент, котрий приховав свою особу під криптонімом В. М. Л., зосереджує головну увагу на чіткому розкритті змісту монографії. Визнаючи слушність майже всіх думок і оцінок І. Огієнка, він водночас у загальних фразах заперечує деякі його твердження стосовно походження глаголиці. У числі 7–8 за 1939 р. було передруковано статтю помічника секретаря Югославської академії наук і мистецтв доктора І. Есіха «Огієнко й хорвати». У ній І. Огієнко зараховується до когорти визначних українських славістів, «що своїми працями збагатили й хорватську науку» [4, с. 295]. Особливу увагу автора привертає монографія «Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян» – «першорядна підручна книга в слов'янській філології» [4, с. 297]. Хорватський учений цілковито підтримує І. Огієнка, котрий, вдало використовуючи запропоновану В. Ягичем методику, успішно розв'язує складну проблему генези слов'янської писемності в контексті історії письма інших давніх народів. Далі автор говорить про окремі аспекти використання І. Огієнком наукового доробку таких хорватських славістів, як М. Тентор, І. Шегвич, К. Грубишич і П. Скок. При цьому І. Есіх підкреслює велику пластичність Огієнкових побудов, що передбачає можливість їхнього уточнення, доповнення й удосконалення. У рецензії на виданий

1934 р. польським професором С. Слонським «Index verborum do Euchologium Sinaiticum» [12, с. 233–235] І. Огієнко підкреслює його практичну користь для подальшого дослідження глаголичних рукописних текстів. На жаль, під час укладання словника упорядник використав не оригінал Синайського Требника, а сповнене багатьох неточностей видання Л. Гайтлера. Відсутність передмови й перекладу реєстрових слів відповідниками з грецької мови, випадки плутання літер також знижують наукову цінність словника.

Значно менше уваги часопис приділяв іншим південнослов'янським мовам. Зокрема, головний редактор схвально відгукнувся про упорядкований болгарським професором С. Младеновим словник іншомовних слів – «Речникъ на чужитѣ думи въ българския езикъ, съ объяснения за произхода и состава имъ» (Софія, 1932, 604 с.) [11, с. 121–124]. У рецензії на переклад повісті хорватського письменника В. Дежелича «Софію вибрав», що 1930 р. побачила світ у львівському видавництві «Добра книжка», І. Огієнко наголошує на великій потребі знайомства найширшого читацького загалу з кращими зразками зарубіжної художньої літератури. Однак переклади світової класики та сучасної белетристики повинні бути виконані на належному рівні з дотриманням мовної чистоти та культури. На жаль, рецензоване видання не відповідає цим основним вимогам. Адже перекладач, хоч і намагається орієнтуватися на мову східноукраїнської людності, проте настільки засмічує її вузькими наддністрянськими діалектизмами, що врешті-решт «дає штучну, неіснуючу в житті мову» [6, с. 151]. Негативне враження справляє також помітна в тексті перекладу тенденція до архаїзації мови.

Матеріали, що стосувалися білоруської та російської мов, з'являлися на сторінках часопису досить рідко. Наприклад, до розгляду окремих питань білоруської мови й літератури звернувся І. Коровицький [7, с. 169–174]. Характеризуючи вміщену до I тому «Літературной енциклопедии» статтю М. Піотуховича «Белорусская литература», він демонструє розуміння складності проблеми розмежування пам'яток українського й білоруського письменства XI–XVII ст. Через це дослідник не погоджується з білоруським колегою, котрий без жодних застережень зараховує Клима Смолятича й Кирила Туровського до постатей білоруської культури. Враховуючи широке використання церковнослов'янської лексики, аориста, давального самостійного й майже повну відсутність повноголосся, І. Коровицький, на відміну від М. Піотуховича, підтримує тих науковців, котрі були схильні вважати церковнослов'янською, а не білоруською мову біблійних видань Ф. Скорини. На думку І. Коровицького, найвартіснішою у статті П. Расторгуєва «Белорусский язык» є та частина, що знайомить нас із фонетичною системою. З іншого боку, автор оминув низку важливих граматичних явищ, пов'язаних як із морфологією, так і з синтаксисом. До недоліків статті також віднесено нерівномірний, із помітними лакунами виклад матеріалу, присвяченого історичному розвитку білоруської мови. І, нарешті, П. Расторгуєв не згадує про вплив української мови на білоруську, що мав місце за литовської доби. Все це дозволяє І. Коровицькому стверджувати, що розглянута «стаття не дає дійсного поняття про білоруську мову» [7, с. 169].

Вивчення російської мови відбувалося винятково в контексті російсько-українських мовних взаємин. Висунувши на чільне місце питання мовної культури, редколегія створила спеціальні рубрики «Кукіль у житті» та «Мовний порадник для редактора, видавця і робітників пера», де, зокрема, містилися практичні поради стосовно очищення української мови від надмірно й недоречно вживаних росіянізмів. III розділ статті І. Огієнка «Шевченкова мова» [15, с. 439–442; с. 489–492; с. 529–532] присвячений аналізу фонетичних рис української мови в «Щоденнику», який поет вів російською мовою. Переконливими прикладами (наближення [і] до [и], ненаголошеного [е] до [и], а також ненаголошеного [о] до [у]) дослідник ілюструє потужний вплив української мовної стихії на російськомовну спадщину Кобзаря. Причину такого впливу І. Огієнко вбачає в недосконалому володінні Т. Шевченком російською літературною мовою, доказом чого також слугує часте вживання останнім простонародних російських виразів. Цінною виглядає й думка науковця про те, що українізми в «Щоденнику» є важливими і для вивчення фонетичних особливостей живої Шевченкової мови в цілому.

Певною мірою на сторінках часопису була представлена й біографічна славістика. Так, до 100-річчя від дня народження О. Огоновського побачила світ ювілейна стаття Й. Шемлея «Огоновський як філолог». Серед наукового доробку мовознавця автор також стисло розглянув славістичні студії, зокрема «*Opzyimkach w językach staroslowienskimi, ruskimi i polskimi*», «*Einige Bemerkungen über die Sprache der altpolnischen Sophienbibel*», «*Linguae palaeoslovenicae specimina quaedam e monumentis ad A. Wostokow et Fr. Miklosich collectis*», «Короткий погляд на історію слов'янських мов, особливо ж на історію мови руської» і «Моєму критикові», висловлюючи щодо деяких із них власні критичні зауваження. Як слушно вважає Й. Шемлей, у науково-популярній статті «Короткий погляд на історію слов'янських мов, особливо ж на історію мови руської» «мова про взаємини української й російської мов не все витримана на науковому рівні і на об'єктивному представленні фактичних даних» [20, с. 332]. По-друге, активно обстоюючи окремішність і рівноправність української мови серед інших слов'янських мов, О. Огоновський вважає білоруську та словацьку мови діалектами. За припущенням Й. Шемлея, у статті-відповіді «Моєму критикові» науковець заперечує існування давньоруської мови «здається тільки тому, що стан у минулому використовувано деким для теперішності» [20, с. 332].

У некролозі, опублікованому після смерті видатного французького мовознавця А. Мейє, І. Панькевич зосереджує головну увагу на ставленні покійного до генеалогічної класифікації слов'янських мов, зокрема висвітлює його полеміку із С. Смаль-Стоцьким і Т. Гартнером [16, с. 543–546]. Про здобутки польського лінгвіста А. Крицького на ниві славістики йдеться в некролозі, який підготував І. Огієнко [5, с. 237–240].

Інтерес редакції часопису до питань славістики виразно простежується також у рубриках «Бібліографія мовознавчих праць» і «Огляд мовних журналів».

Появу нового українського мовознавчого місячника привітали в Болгарії та Чехословаччині. Редакція вирішила передрукувати ці дві коротенькі статті.

У першій професор С. Младенов високо оцінив як саме видання, так і діяльність його редактора [9, с. 45–46]. Проте значно важливішою для нас є друга, автор якої прекрасно усвідомлював потребу саме такого видання «для українців, розшматованих політично і поневолених національно на цілій своїй етнографічній території» з урахуванням того факту, що «мовно зовсім незалежна тільки українська еміграція...» [2, с. 215].

Висновки. Основну увагу редакція приділяла питанню міжмовних запозичень на лексичному рівні. У зв'язку з конкретною суспільною мовною практикою на теренах УРСР розглядалися процеси усталення мовних норм і розвитку функціональних стилів слов'янських мов, передусім чеської. Матеріали, присвячені слов'янській писемності та старослов'янській мові, насамперед призначались для покращення загального розуміння читачем історії української літературно-писемної мови. Інші проблеми слов'янського мовознавства висвітлювались на сторінках часопису епізодично. Через науково-популярний стиль видання переважна більшість надрукованих у ньому розвідок із славістики мала суто описовий характер. Загалом своїми публікаціями «Рідна мова» демонструвала тяглість історичного процесу славістичних студій і торувала шлях до знайомства з ними широких кіл української громадськості. Також вони сприяли розширенню тематичних обривів часопису й викликали інтерес до нього з боку провідних європейських лінгвістів.

Список бібліографічних посилань

1. В. М. Л. Рец. на: Огієнко І. Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян. Жовква [Б. в.], 1937. 300, 8 с. *Рідна мова*. 1938. Ч. 12. С. 527–530.
2. Г. Б. [Рец. на: «Рідна мова»]. *Рідна мова*. 1934. Ч. 5. С. 215–216.
3. Грицак Є. Рец. на: Огієнко І. Словацько-українська спільнота в лемківській мові половини XVIII ст. *Sbornik Matice Slovenskej. Čast prva. Jazykoveda. Ročník XIV*. 1936. Č. 1. S. 64–73. *Рідна мова*. 1937. Ч. 1. С. 41–42.
4. Есіх І. Огієнко і хорвати. *Рідна мова*. 1939. Ч. 7–8. С. 295–300.
5. І. О. Адам Антоній Криноский. *Рідна мова*. 1933. Ч. 7. С. 237–240.
6. І. О-ко. Рец. на: Дежеліч В. *Софію вибрав*. Львів : Добра книжка, 1930. *Рідна мова*. 1933. Ч. 4. С. 149–152.
7. Коровицький І. Мовознавство в виданні «Литературная энциклопедия». *Рідна мова*. 1938. Ч. 4. С. 169–174.
8. Марків Я. Старослов'янська азбука та мова. *Рідна мова*. 1938. Ч. 10. С. 419–426.
9. Младенов С. [Рец. на: «Рідна мова»]. *Рідна мова*. 1934. Ч. 1. С. 45–46.
10. Огієнко І. Рец. на: Klich E. Dwa wypadki kontaminacji syntaktycznej w języku polskim. *Slavia Occidentalis*. 1934. T. XIII. S. 9–21. *Рідна мова*. 1935. Ч. 9. С. 427–428.
11. Огієнко І. Рец. на: Младенов С. Речникъ на чужитѣ думи въ българския езикъ съ обяснения за произхода и состава имъ. *София*, 1932. 604 с. *Рідна мова*. 1934. Ч. 3. С. 121–124.
12. Огієнко І. Рец. на: Sloński St. Index werborum do Euchologium Sinaiticum. Warszawa: Polskie Towarzystwo językoznawcze, 1934. VIII, 152 s. *Рідна мова*. 1935. Ч. 5. С. 233–235.
13. Огієнко І. Українська церковна термінологія в мові польській. *Рідна мова*. 1937. Ч. 9–10. С. 337–342.
14. Огієнко І. Чужі впливи на українську мову. *Рідна мова*. 1933. Ч. 4. С. 113–118.
15. Огієнко І. Шевченкова мова. *Рідна мова*. 1934. Ч. 5. С. 187–192; Ч. 6. С. 239–244; Ч. 8. С. 339–344; Ч. 10. С. 439–442; Ч. 11. С. 489–492; Ч. 12. С. 529–532.
16. Панькевич І. Антін Мее (Antoine Meillet). *Рідна мова*. 1936. Ч. 12. С. 543–546.

17. Панькевич І. Змагання над устійненням літературної мови у чехів. *Рідна мова*. 1933. Ч. 9. С.297–302.
18. Панькевич І. Рец. на: Slovanske spisovne jazyky v době přítomne. Praha, 1937. 341 s. *Рідна мова*. 1939. Ч. 9. С. 383–386.
19. Ставничий І. Рец. на: Lazaruk J. Podręcznyk słowniczek polsko-ukrainski i ukraińsko-polski. Stanisławow: «Союзна друкарня», 1934. 56 s. *Рідна мова*. 1936. Ч. 12. С. 561–564.
20. Шемлей Й. Огоновський jako філолог. *Рідна мова*. 1933. Ч. 10. С. 329–332.

References

1. V. M. L. (1938). Recz. na: Ogiyenko I. Povstannia azbuky j literaturnoi movy v sloviań. Zhovkva [B. v.], 1937. 300, 8 s. [Rev. on the: Ohienko I. The emergence of the alphabet and literary language in the Slavs. Zhovkva [W. p. h.], 1937. 300, 8 s.]. *Ridna Mova*, 12, 527-530. [In Ukrainian].
2. G. B. (1934). [Recz. na: "Ridna Mova"] [Rev. on the: "Ridna Mova"]. *Ridna Mova*, 5, 215-216. [In Ukrainian].
3. Grytsak, Ye. (1937). Recz. na: Ohienko I. Slovatsko-ukrainka spilnota v lemkiwskim hovori polovyny XVIII st. *Sbornik Matice Slovenskej. Čast prva. Jazykoveda. Ročník XIV*. 1936. Č. 1. S. 64-73 [Rev. on the: Ohienko I. Slovak-Ukrainian unity in the Lemko dialect of the middle of the 18th century. *Collection of Matica Slovak. Part 1. Linguistics. Issue of XII*. 1936. Number 1. S. 64-73]. *Ridna Mova*, 1, 41-42. [In Ukrainian].
4. Esich, I. (1939). Ohienko i khorvaty [Ohienko and Croats]. *Ridna Mova*, 7-8, 295-300. [In Ukrainian].
5. I. O. (1933). Adam Antonii Krynskyi [Adam Antony Krynskyi]. *Ridna Mova*, 7, 237-240. [In Ukrainian].
6. I. O-ko (1933). Recz. na: Dezhelych V. Sofiyu vybrav. Lviv: Dobra knyzhka, 1930 [Rev. on the: Dezhelych V. He chose Sofia. Lviv: A good book, 1930]. *Ridna Mova*, 4, 149-152. [In Ukrainian].
7. Korovytsky, I. (1938). Movoznavstvo v vydanni "Literaturnaia entsiklopedia" [Linguistics in the publication "Literary encyclopedia"]. *Ridna Mova*, 4, 169-174. [In Ukrainian].
8. Markiv, Ya. (1938). Staroslovianska azbuka ta mova [Old Slavonic alphabet and language]. *Ridna Mova*, 10, 419-426. [In Ukrainian].
9. Mladenov, S. (1934). [Recz. na: "Ridna Mova"] [Rev. on the: "Ridna Mova"]. *Ridna Mova*, 1, 45-46. [In Ukrainian].
10. Ohienko, I. (1935). Recz. na: Klich E. Dwa wypadki kontaminacji syntaktycznej w języku polskim. *Slavia Occidentalis*. 1934. T. XIII. S. 9-21 [Rev. on the: Klich E. Two cases of syntactic contamination in the Polish language. *Western Slavs*. 1934. Vol. XIII. S. 9-21. *Ridna Mova*, 9, 427-428. [In Ukrainian].
11. Ohienko, I. (1934). Recz. na: Mladenov S. Rečnyk na chuzhyt' dумы v blgarskyya ezyk s obyasnennyua za proyzhoda y sostava ym Sofy'ya, 1932. 604 s. [Rev. on the: Mladenov S. Dictionary of foreign words in the Bulgarian language with an explanation of their origin and composition. Sofia, 1932. 504 s.]. *Ridna Mova*, 3, 121-124. [In Ukrainian].
12. Ohienko, I. (1935). Recz. na: Slonski St. Index verborum do Euchologium Sinaiticum. Warszawa: Polskie Towarzystwo Językoznawcze, 1934. VIII, 152 s. [Rev. on the: Slonsky St. The word index to Euchologium Sinaiticum. Warsaw: Polish Linguistic Society, 1934. VIII, 152 s.]. *Ridna Mova*, 5, 233-235. [In Ukrainian].
13. Ohienko, I. (1937). Ukrayinska tserkovna terminolohia v movi polskii [Ukrainian church terminology in Polish]. *Ridna Mova*, 9-10, 337-342. [In Ukrainian].
14. Ohienko, I. (1933). Chuzhi vplyvy na ukrayinsku movu [Foreign influences on the Ukrainian language]. *Ridna Mova*, 4, 113-118. [In Ukrainian].
15. Ohienko, I. (1934). Shevchenkova mova [Shevchenko's language]. *Ridna Mova*, 5, 187-192; 6, 239-244; 8, 339-344; 10, 439-442; 11, 489-492; 12, 529-532. [In Ukrainian].
16. Pankevych, I. (1936). Antin Meie (Antoine Meillet) [Antin Meye (Antoine Meillet)]. *Ridna mova*, 12, 543-546. [In Ukrainian].
17. Pankevych, I. (1933). Zmahannia nad ustiinniam literaturnoi movy u chekhiv [The desire to establish a literary language in the Czech]. *Ridna Mova*, 9, 297-302. [In Ukrainian].

18. Pankevych, I. (1939). Recz. na: Slovanske spisovne jazyky v době přítomne. Praha, 1937. 341 s. [Rev. on the: Slavic literary languages in modern times. Prague, 1937. 341 s.]. *Ridna Mova*, 9, 383-386. [In Ukrainian].

19. Stavnychy, I. (1936). Recz. na: Lazaruk J. Podręczny słowniczek polsko-ukraiński i ukraińsko-polski. Stanisławów: "Soyuzna drukarnia", 1934. 56 s. [Rev. on the: Lazaruk Ya. Handy dictionary Polish-Ukrainian and Ukrainian-Polish. Stanislav: Union printing-house, 1934. 56 s.]. *Ridna Mova*, 12, 561-564. [In Ukrainian].

20. Shemley, J. (1933). Ohonovskyi yako filoloh [Ohonovskyi as a philologist]. *Ridna Mova*, 10, 329-332. [In Ukrainian].

Ivan Dzyra,

<https://orcid.org/0000-0001-6326-3594>,

Doctor of Historical Sciences, Professor,

Professor of the Department of the Professional Education

in the Sphere of the Technologies and Design,

Kyiv National University of Technologies and Design (Kyiv, Ukraine)

IVAN OHIENKO'S MAGAZINE "RIDNA MOVA" AND ISSUES OF SLAVIC STUDIES

The **purpose** of our research is to find out the contribution of the journal "Ridna Mova" in the study and popularization of scientific knowledge in the field of Slavic studies. **The research methods** are primarily based on the use of synchronous-descriptive method, the principle of historicism and the reception of statistical analysis. **The scientific novelty** of the study is that it first highlights the contribution of the journal "Ridna Mova" in the development and popularization of Slavic studies of the 30s of the XX century. The author outlined the topics of various genres of publications, clarified their relevance, scientific level and place in the general repertoire of the magazine. It has been established that the largest place among Slavic studies in the journal is occupied by studies in Western Slavic linguistics. The main attention of the authors was focused on the interaction of Polish and Ukrainian languages. In connection with the specific social practice in the USSR, the processes of establishing language norms and the development of functional styles of Slavic languages, primarily Czech, were covered. The materials devoted to the Slavic script and the Old Slavonic language were intended to improve the reader's general understanding of the history of the Ukrainian literary and written language. The study of the Russian language took place exclusively in the context of Russian-Ukrainian linguistic relations. **The conclusions** state that to a large extent Slavic studies addressed issues of interlingual relations in the context of the struggle of the editorial board to improve the language culture of Ukrainians. Due to the popular science style of the publication, the vast majority of Slavic studies published in it were purely descriptive. They broadened the journal's thematic horizons and aroused interest in it from leading European linguists.

К е у о р д с: article, journal, magazine, review, "Ridna Mova", Slavic studies.

Kyiv National University of Technologies and Design

2, St. Nemirovich-Danchenko, Kyiv, 01011, Ukraine

e-mail: dzyraivan@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 31.05.2022 р.